

Regelbunden tillsyn i Murbergsskolan

Grundskola årskurserna 5–9

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Härnösands kommun under hösten 2009 och besökt Murbergsskolan den 29–30 september. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn/).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har kommunen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 16 mars 2010.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Murbergsskolan, dels den information som samlats in under besöket. I Murbergsskolan skola intervjuades rektorn, biträdande rektor lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Murbergsskolan

Tabell 1: Antal elever på Murbergsskolan

Skolan	Antal elever
Murbergsskolan	221

Källa: Murbergsskolan

Murbergsskolan ligger i norra delen av Härnösand. Skolan tillhör västra rektorsområdet, som förutom Murbergsskolan består av Bondsjöhöjdens skola och tre förskolor. Rektorsområdet leds av en rektor och tre biträdande rektorer. Murbergsskolan var tidigare en F–6 skola. För att få ett mer ekonomiskt lokalutnyttjande inom västra rektorsområdet har skolan gjorts om till en 5–9 skola. På skolan finns innevarande läsår elever i årskurserna 5–8. Omorganisationen till en 5–9 verksamhet har genomförts trots att lokalerna inte fullt ut hunnit förberedas för detta.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

1 Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Kommentar och bedömning:

Murbergsskolan uppvisar låga och varierande resultat i de nationella proven i årskurs 5 åren 2006-2008. Pojkarna når genomgående bättre resultat än flickorna i matematik och flickorna uppvisar oftast bättre resultat än pojkarna i svenska och engelska.

De 55 elever som genomförde de nationella proven i matematik 2008 uppvisar mycket svaga resultat. Endast 46 % av flickorna och 56 % av pojkarna klarade godkändnivån, sammantaget 52%. År 2007 klarade 75 % av eleverna godkändnivån. Någon analys av varför resultatet försämrats så drastiskt i matematik mellan 2007 och 2008 har ännu inte genomförts på skolan.

Under Skolinspektionens tillsynsbesök identifierades flera förhållanden på skolan som kan ha en negativ inverkan på elevernas lärandemiljö och riskerar att försämra elevernas kunskapsresultat.

Enligt 1 kap. 4 § grundskoleförordningen ska grundskolan ha ändamålsenliga lokaler. Den ska också ha utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning.

Flytten av äldre elever från Franzenskolan till Murbergsskolan genomfördes trots att Murbergsskolan inte fullt ut byggts om så att den har de utrymmen och undervisningslokaler som behövs för att ge eleverna goda förutsättningar att nå målen i alla ämnen. Lokalerna är enligt samtliga intervjugrupper för trånga.

Den studiehall som finns för de äldre eleverna är alldeles för trång för det antal elever som nyttjar den. De lektionssalar som ligger i anslutning till studiehallen störs ofta av det oväsen som råder i studiehallen. Enligt lärare och elever är det ibland svårt att göra sig hörd i lektionssalarna på grund av oväsen från studiehallen.

Trångboddheten och avsaknaden av lugna arbetsmiljöer skapar en stökig och otrygg lärandemiljö där det lätt uppstår bråk. Flera elever och lärare påverkas negativt av den oro som råder. Lärandemiljön har enligt samtliga intervjugrupper försämrats. Detta riskerar medföra att de äldre eleverna på Murbergsskolan inte får likvärdiga förutsättningar för sitt lärande med elever på andra grundskolor i kommunen. Enligt Skolinspektionens bedömning riskerar såväl kunskaps- som värdegrundresultaten att påverkas negativt av detta.

Tillsynen visar att, det sätt på vilket omorganisationen genomförts, har skapat motsättningar och misstro mellan skolans ledning och några av de berörda lärarna samt mellan skolans elever och ledningen. Lärare och elever anser i stor utsträckning att kommunen inte tagit hänsyn till deras synpunkter om de försämringar som de förutsåg att omorganisationen skulle medföra. Bristen på tilltro mellan ledning och övriga är uppenbar och riskerar enligt Skolinspektionens bedömning att försämra elevernas lust att lära.

Enligt Lpo 94 (2.2) Mål att uppnå i grundskolan, ansvarar skolan för att varje elev efter genomgången grundskola kan använda informationsteknik som ett verktyg för kunskapssökande och lärande.

Enligt Lpo 94 (2.8) rektors ansvar, har rektorn ett särskilt ansvar för att eleverna får tillgång till att själva kunna söka kunskap och utveckla kunskaper exempelvis via bibliotek, datorer och andra hjälpmedel.

Murbergsskolans äldre elever har ytterst begränsad tillgång till datorer med internet-uppkoppling. Vid tillsynsbesöket visar det sig att skolan endast har en dator för de äldre eleverna med internetanslutning. Datorn är placerad i elevkafeterian, i en annan byggnad inom skolområdet. Skolinspektionen konstaterar att bristen på datorer begränsar elevernas möjligheter att lära sig använda informationsteknik som ett verktyg för kunskapssökande och lärande.

Skolinspektionen bedömer att Murbergsskolan måste analysera kunskapsresultaten, och vidta relevanta åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen samt elevernas lärandemiljö.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt 7 kap. 2 § grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Inför höstterminen 2008 trädde nya bestämmelser om individuella utvecklingsplaner i kraft. Bestämmelserna innebär att de individuella utvecklingsplanerna inte längre ska vara enbart framåtsyftande utan också innehålla skriftliga omdömen om elevens kunskaper i varje ämne och varje årskurs och även innehålla eventuella överenskommelser som träffats under utvecklingssamtalet. Det är rektorn som beslutar om utformningen av den skriftliga informationen som ska ges i utvecklingsplanen. Av Skolverkets allmänna råd om den individuella utvecklingsplanen, framgår att om ett omdöme utformas med hjälp av symboler eller med t ex kryss i en mall är det viktigt att omdömet kompletteras med en mer nyanserad beskrivning för att göra informationen om elevens kunskaper tydlig. Av samma råd framgår att den framåtsyftande planeringen bör uttrycka positiva förväntningar på eleven. De individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen tagit del av ger en kortfattad information om enstaka mål för eleven. Målen som beskrivs är ofta allmänt skrivna och i flera fall svåra att koppla till målen i de ämnen de avser. Skolans insatser för att eleven ska nå målen finns inte alltid med i planerna. Skolan använder en kommungemensam blankett för skriftlig information i varje ämne för att ge en bild av elevens kunskapsutveckling. Blanketten har endast utrymme för att ange elevens kunskapsutveckling med pilar i olika riktningar. Pilens riktning varierar enligt följande: Pil snett upp = når mer än väl uppnåendemålen, horisontell pil = når uppnåendemålen i år 3, på väg mot uppnåendemålen år 5 och år 9, pil snett ner = ännu inte nått målen i år 3, riskerar att ej nå målen (äldre elever). På blanketten finns inget utrymme för kompletterande skriftlig information om elevens kunskapsutveckling. Pilar kan visserligen ge en viss bild av i vilken riktning en elevens kunskapsutveckling är på väg. En pil snett nedåt på blanketten kan dock enligt Skolinspektionen ge intryck av att elevens kunskaper minskar. Skolinspektionen bedömer att elevernas individuella utvecklingsplaner inte ger tillräcklig information om vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Den pilblankett som skolan använder som skriftligt omdöme ger heller inte tillräcklig information om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne, vilket måste åtgärdas. Mer information finns i Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2009:16) om den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen.

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.2 Vid bedömning och betygssättning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.3 Betyg sätts och utfärdas, skriftliga bedömningar ges och betygskatalog förs enligt grundskoleförordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs

Motivering
Ej relevant, skolan har vid besöket ännu inte satt några betyg.

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

6 (17)

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt 1 kap. 2 § tredje stycket skollagen ska verksamheten i skolan utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Enligt 3 kap. 6 § grundskoleförordningen ska eleverna i varje klass eller undervisningsgrupp ges tillfälle att tillsammans med läraren behandla frågor som är av gemensamt intresse för eleverna. Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, framgår bl.a. följande. De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig, ska omfatta alla elever. Skolan ska sträva efter att varje elev har kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former. I samtliga intervjuer som inspektörerna genomförde på skolan gavs tydliga exempel på att elever förespeglats möjligheter att ha inflytande över skolgemensamma frågor. Detta gäller exempelvis färgsättning och möblering i den studiehall som de äldre eleverna disponerar. De förslag som eleverna i demokratiska former arbetat fram har inte realiserats. Enligt rektor berodde detta bland annat på att elevernas förslag inte uppfyllde brandsäkerhetskraven. Skälen till att elevernas förslag på färgsättning och möblering inte genomfördes har inte presenterats för eleverna. Eleverna uppfattar det som att deras framarbetade förslag ignorerats av ledningen. Skolinspektionen konstaterar att elevernas tilltro till skolans ambitioner att ge eleverna medinflytande över sin miljö har skadats av detta. I samband med att skolgården anpassades för de äldre eleverna flyttades en del lekredskap som de yngre eleverna använt till Bondsjöhöjdens skola. De yngre eleverna hade ingen möjlighet att påverka detta och uppger att de saknar lekredskapen. Skolinspektionen bedömer att Murbergsskolan måste förbättra sitt arbete med att implementera demokratins principer exempelvis genom att återföra till eleverna skälen till hur förslag från elevgrupper som skolan tillsatt bedöms och används. Skolan måste också bli bättre på att i en demokratisk process förankra förändringar som vidtas.

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 2.2 framgår att alla som arbetar i skolan skall samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Vidare framgår att läraren skall samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen. Murbergsskolan har i samband med organisationsförändringarna inom västra rektorsområdet gjorts om från en F-6 skola till en 5-9 skola. För att hjälpligt klara av detta iordningställdes en särskild byggnad för 7-9 eleverna. Byggnaden ligger avskild från de byggnader som används för årskurserna 5-6. Mellan byggnaderna för 5-6 och 7-9 finns expeditions- och personalbyggnaden. I praktiken upplever personal och elever att Murbergsskolan består av två skolor. Detta förstärks av att reglerna för eleverna och vissa rutiner för personalen är olika mellan de båda årsgrupperingarna. Lärarna för de yngre eleverna upplever att det har skett en förflyttning av lärarresurser till förmån för de äldre eleverna vilket minskar de yngres möjligheter att ha tillgång till extra resurser. Skolinspektionen bedömer att samverkan mellan verksamheterna behöver förbättras för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, om skolans värdegrund och uppdrag, framgår bl.a. följande. Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling. Vidare framgår av Lpo 94, 2.2 Kunskaper, att läraren ska bl.a. utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande och organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. Skolan har ett bra arbete när det gäller att anpassa undervisningen till elever med olika typer av svårigheter i skolarbetet Enligt intervjuer med elever, lärare och rektorer behöver dock skolan utveckla sitt sätt att anpassa undervisningen

till elever som behöver utmaningar i sitt lärande. Flera av lärarna anser att det skulle ta för mycket tid att ge duktiga elever lämpliga utmaningar och väljer i stället att fokusera på elever som har det tungt i skolarbetet.

Skolinspektionen bedömer att skolan måste förbättra arbetet med att anpassa undervisningen utifrån alla elevers behov och förutsättningar

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av 4 kap. 1 § skollagen framgår att särskilt stöd ska ges till elever som har svårigheter i skolarbetet.

Av 5 kap. 5 § grundskoleförordningen framgår att särskilt stöd ska ges till elever med behov av specialpedagogiska insatser. Sådant stöd ska i första hand ges inom den klass eller grupp som eleven tillhör.

Lpo 94, 2.2 kunskaper, framgår bl.a. att alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och hjälpa elever i behov av särskilt stöd. Läraren ska bl.a. stimulera, handleda och ge särskilt stöd till elever som har svårigheter.

På Murbergsskolan finns sedan höstterminsstarten 2009 en särskild stödform benämnd Familjeklass. Tanken med familjeklassen är enligt skolans informationsbroschyr att göra eleven till en bättre skolelev. Målgruppen består av elever som är oroliga, har svårt att koncentrera sig, har svårt att organisera och planera, har svårt att komma överens med jämnåriga, eller har svårt att inordna sig i skolans system. Familjeklassen förutsätter att en vuxen anhörig närvarar i skolan två halvdagar i veckan. I de dokument som beskriver verksamheten i familjeklasser anges att föräldern ansvarar för bedömning av sitt barns insatser.

Tidsmässigt omfattar familjeklassen två halvdagar per vecka (måndagar och fredagar 08.00-11.00) under en 12-veckorsperiod. Övrig tid får eleven undervisning i sin klass eller i den grupp eleven tillhör. Elever vars anhörig inte har resurser att delta två halvdagar i veckan (sammanlagt 24 halvdagar) nekas stöd via familjeklassen och erbjuds stöd på annat sätt.

Skolan ska generellt sett arbeta för en god samverkan med föräldrar. Detta är särskilt viktigt i arbetet med elever i behov av särskilt stöd. Den stödform som Murbergsskolan tillämpar i form av familjeklass förutsätter att föräldrar regelbundet finns i skolan under en längre period. Stödformen innebär också att föräldrar ansvarar för bedömningen av sitt barns insatser. I familjeklassen flyttas enligt skolans beskrivning ansvaret för bedömning av barnets insatser i skolan från skolan till föräldrarna vilket inte överensstämmer med skolans uppdrag. I skolans informationsbroschyr om familjeklassen som stödform formuleras syftet med insatsen till "att göra eleven till en bättre skolelev". Formuleringen förmedlar en negativ elevsyn som kan medföra att skolans ansvar för skolsituationen

överförs till den enskilde eleven. Av skolans beskrivning av målgruppen för familjeklassen framgår att elever med olika behov av särskilt stöd placeras i familjeklassen. Det finns anledning att utvärdera hur stödformen fungerar för varje enskild elev.. Skolinspektionen vill också påpeka att stöd till elever i första hand ska ske inom den ordinarie klassens ram.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver se över det särskilda stöd som ges i form av familjeklass så att det genomförs i enlighet med författningarna.

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av 5 kap. 1 § grundskoleförordningen framgår att om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas.

Grundskoleförordningen beskriver två specificerade ansvarsområden som åligger rektorn vid signaler om elevs behov av särskilda stödåtgärder. Rektorn ska se till att behoven utreds och om utredningen visar på behov av särskilda stödåtgärder ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas.

Tillsynen visar att det på Murbergsskolan finns två kategorier av åtgärdsprogram där det sätt på vilket programmen utarbetas skiljer kategorierna från varandra.

Kategori 1. Läraren och/eller arbetslaget identifierar att en elev har svårigheter och utarbetar ett åtgärdsprogram. Föräldrar och elev deltar alternativt informeras i efterhand. Varken rektorn eller den biträdande rektor är ej delaktig i processen runt dessa åtgärdsprogram.

Kategori 2. Lärarna/arbetslaget bedömer i samband med uppföljningen av åtgärdsprogrammet kategori 1, att elevens svårigheter inte är lösta. Handläggningen flyttas till elevhälsoteamet (EHT) där biträdande rektor ingår (ibland även rektorn). Beslut om ytterligare utredningar och eller åtgärder samt utarbetande av ytterligare åtgärdsprogram fattas av EHT.

Enligt grundskoleförordningen ska rektorn se till att elevernas behov av särskilda insatser utreds och vid behov av särskilda stödinsatser se till att åtgärdsprogram utarbetas. Rektorn på Murbergsskolan har endast undantagsvis har möj-

lighet att ta sitt ansvar i enlighet med grundskoleförordningen.

Skolinspektionen bedömer att skolan måste förändra sina rutiner och säkerställa att rektorn alltid blir informerad om elevers svårigheter och ges möjlighet att ta ansvar för att elevens behov utreds och om behov av särskilt stöd föreligger, se till att åtgärdsprogram utarbetas. För stöd i arbetet med åtgärdsprogram, se Skolverkets allmänna råd för arbete med åtgärdsprogram (SKOLFS 2008:25)

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt Lpo 94 ska eleven i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Skolan verkar i en omgivning med många kunskapskällor. Strävan skall vara att skapa de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling.

De förändringar av skolorganisationen som genomförts inom västra skolområdet har på flera sätt haft en negativ inverkan på de äldre elevernas lärandemiljö. Den höga ljudnivån i den trånga studiehallen stör pågående lektioner, ökar antalet skärmytslingar mellan elever och skapar oro. Besvikelser bland många elever och personal över de försämringar man upplever vara en följd av omorganisationen, har skapat en negativ stämning som motverkar en god lärandemiljö. (se vidare bedömningspunkt 1.1).

Skolinspektionen konstaterar att det vid besökstillfället saknades ett fungerande rastvaktsschema för årskurserna 5-6. Oftast saknas vuxentillsyn ute på skolgården under raster. Enligt såväl lärare som elever resulterar detta i att störningar mellan elever under rasten följer med eleverna in i klassrummen där tid tas från lektioner för att utreda händelserna. Intervjuerna visade också att det återstår en del arbete för att de yngre eleverna ska känna sig fullt ut trygga med de äldre eleverna.

Skolinspektionen bedömer att lärandemiljön för de äldre eleverna måste förbätt-

ras samt att vuxentillsynen av de yngre eleverna under raster måste utökas.

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Motivering

2.1.3 Skolan har upprättat en plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt 14 a kap. 8 § skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan ska bl.a. en plan mot kränkande behandling enligt 14 a kap. 8 § skollagen upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Skolan har en gemensam plan med andra skolor och förskolor i Västra rektorsområdet som benämns "Likabehandlingsplan Västra skolområdet". Planen är reviderad 2008-11-10 och utgår från den tidigare lagstiftningen på detta område. I planen beskrivs i allmänna ordalag insatser för det förebyggande arbetet avseende kränkande behandling. Planen saknar uppgifter om vilka insatser som avses att påbörjas och genomföras under det kommande året på Murbergsskolan. Inte heller framgår om skolan har gjort en aktuell kartläggning av den egna verksamhetens behov. Skolans elever har inte deltagit i arbetet med planen. Skolinspektionen bedömer att skolan måste utarbeta en plan mot kränkande behandling som motsvarar författningarnas krav. En kartläggning av den egna skolan måste göras och en beskrivning av vilka insatser som ska påbörjas och genomföras under det kommande året ska framgå. Barns och elevers deltagande i arbetet med planen måste säkerställas. Skolinspektionen vill i sammanhanget framhålla att från och med den 1 januari 2009 regleras kraven på årliga planer

mot kränkande behandling och diskriminering i 14a kapitlet i skollagen samt i diskrimineringslagen. Detta innebär att skolan måste beakta bestämmelserna i två regelverk för att garantera samma materiella skydd mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. De åtgärder som skolan vidtar måste således utgå från denna reglering. Det finns inget som hindrar att skolan för samman de planer som ska upprättas till ett dokument. Mer information finns i Skolverkets allmänna råd för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (SKOLFS 2009:38).

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

I årskurs fem ska eleverna enligt kursplanen i Hem- och konsumentkunskap kunna laga mat och arrangera för gemenskap kring måltider, kunna välja och använda metoder, redskap och teknisk utrustning för matlagning, rengöring, tvätt i hushållet samt kunna hantera dem på ett för situationen funktionellt och säkert sätt.

På Murbergsskolan genomförs utbildningen i Hem- och konsumentkunskap i årskurs sex vilket medför att eleverna i årskurs fem inte ges möjlighet att nå de nationella målen att uppnå i ämnet. Skolan saknar dessutom en särskild lokal för de praktiska delarna av ämnet.

Skolinspektionen bedömer att Murbergsskolan måste organisera undervisningen så att eleverna i årskurs fem får möjlighet att nå målen att uppnå i ämnet Hem- och konsumentkunskap.

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.4 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.5 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2 Personalens utbildning**Bedömningspunkter****3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.**

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2.2 Rektorn har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 2 kap. 2 § skollagen ska det för ledningen av utbildningen i skolorna finnas rektorer. Rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Det åligger rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar, framgår att som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen.

Av förarbetena till lagen (prop 1990/91:18, sidnr. 35-37 framgår att kommunernas frihet att organisera sin ledning på det sätt som de finner lämpligt med utgångspunkt från lokala behov och förutsättningar har den begränsningen att en rektors ansvarsområde inte får göras större än att rektor kan hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan.. Skälen som anförs till detta är skolledningens avgörande betydelse för skolans utveckling, så att skolan inte blir en samling med enskilda lärare som undervisar efter sitt eget huvud. Benämningen på den ansvarige skolledaren ska vara rektor.

Murbergsskolan ingår tillsammans med fyra andra enheter i det västra rektorsområdet. Antalet anställda inom rektorsområdet är strax över 100 personer varav cirka 30 tillhör Murbergsskolan. Ledningsorganisationen för rektorsområdet består av en rektor och tre biträdande rektorer. Enligt intervjuerna är det den biträdande rektorn på Murbergsskolan och inte rektorn som är förtrogen med det dagliga arbetet och fungera som pedagogisk ledare. Även skolinspektionens bedömning avseende särskilt stöd visar att rektorn inte ges möjlighet att ta det ansvar som åligger rektorn.

Skolinspektionen bedömer att det saknas förutsättningar för rektorn att hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet och fungera som pedagogisk ledare inom rektorsområdet och därmed också Murbergsskolans verksamhet.

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Av 2 kap. 2 § skollagen framgår att det för ledningen av utbildningen i skolorna ska finnas rektorer och att rektorn ska hålla sig förtrogen med den dagliga verksamheten samt verka för att utbildningen utvecklas. Ett skäl för detta som anförs i lagens förarbeten är statsmaktens ansvar för utbildningens kvalitet och likvärdighet. Rättssäkerheten kräver dels att beslutanderätten läggs på en rimlig nivå, dels att det är fullständigt klart vem som ska fatta besluten och därmed ansvara för dem. Ett system med någon typ av kollektivt ansvar är, enligt förarbetena (prop 1990/91, s. 36-37), inte tillfyllest för att värna rättssäkerheten och utbildningens kvalitet och likvärdighet. Ansvaret ska därför läggas på en bestämd tjänsteman. Det krävs en benämning för denna ansvariga skolledare och beteckningen är rektor. En annan skolledare kan inte överta från rektor det ansvar och de skyldigheter denne har enligt författningarna och delegationsordning. Vid tillsynsbesöket fick inspektörerna ta del av kommunens delegationsordning och hur ansvarsuppgifterna i delegationsordningen delas/fördelas mellan rektor och biträdande rektorer. Fördelningen visar att för flera av de frågor som är rektorns ansvar enligt författningarna delas ansvaret med den biträdande rektor, exempelvis: individuella avvikelser från timplanen, särskild undervisning och särskilda stödinsatser. Vid tillsynsbesöket framkom att det delade ansvaret skapar en osäkerhet om vem som ansvarar för vad. Den av skolledarna som finns till hands när ett beslut ska fattas blir enligt intervjuer den som fattar beslutet. Detta får till följd att en enskild elev riskerar att få två personer som fattar rektorsbeslut i frågor för eleven, vilket inte är tillåtet. Skolinspektionen konstaterar att rektorns ansvar för olika frågor enligt författningarna, delas med- eller delegeras till den biträdande rektor. Skolinspektionen bedömer att rektorns ansvar på Murbergsskolan måste tydliggöras så att ansvar som enligt författningarna åvilar rektor också utförs av rektor.

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iakttas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt 1 § Lag (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg ska den som erbjuds en anställning inom grundskolan till den som erbjuder anställningen lämna ett utdrag ur det register som förs enligt lagen (1998:620) om belastningsregister. Utdraget skall vara högst ett år gammalt. Den som inte har lämnat registerutdrag får inte anställas. Rektor uppger att det förekommer att vikarier tjänstgör i skolan utan att ha uppvisat registerutdrag. Detta sker av praktiska skäl mot bakgrund av att det tar

fjorton dagar att erhålla ett utdrag.

Skolinspektionen bedömer att skolan måste tillse att ingen personal tjänstgör vid skolan utan att ha uppvisat ett registerutdrag.

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten.

Enligt 3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska kvalitetsredovisningarna innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningarna ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas.

Enligt 4 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska skolans kvalitetsredovisning utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisning.

Den kvalitetsredovisning som Skolinspektionen tagit del av behandlar år 2008 och avser hela västra rektorsområdet. Det finns ingen särskild kvalitetsredovisning upprättad för Murbergsskolan. Kvalitetsredovisningen innehåller bland annat olika tabeller som redovisar elevernas upplevelser av trygghet, sammanhang, inflytande och ansvar samt föräldrarnas delaktighet. Överlag ser skolan ut att lyckas väl inom dessa områden. Skolan konstaterar också att man måste bli bättre på att kommunicera mål och måluppfyllelse med föräldrarna. Åtgärder

för att åstadkomma detta finns dock ej med i kvalitetsredovisningen.

Av de resultatredovisningar som ingår i kvalitetsredovisningen framgår resultaten på de nationella proven för Bondsjöhöjdens, Murbergsskolans och Franzenskolan elever. Dessutom redovisas slutbetygen för Franzenskolan. Någon ytterligare redovisning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats för andra än eleverna i årskurs nio finns ej med. Likaså saknas analys av de kraftiga försämringar av resultaten i svenska och matematik för Bondsjöhöjdens respektive Murbergsskolans elever i årskurs fem år 2008. Det saknas även åtgärder för att förbättra resultaten.

Intervjuerna visade att kvalitetsredovisningen i huvudsak utarbetats utan medverkan av lärare, övrig personal och elever samt att vårdnadshavarna ej haft möjlighet att delta i arbetet med skolans kvalitetsredovisning..

Skolinspektionen bedömer att den kvalitetsredovisning som upprättats inte uppfyller förordningens krav vilket skolan måste åtgärda. Stöd för arbete med kvalitetsredovisningar finns i Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:18) för kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.

2009-12-16 Umeå

Sten Svanholm

Sofia Ed